

342.8 (471) K Naisten äänioikeus
"1905"

Lentokirjasia työväelle VI

NAISET MUKAAN

VÄHÄN ÄÄNIOIKEUSASIASTA

HILJA PÄRSSINEN

Myydään työläisnaisten liitto-
hallinnon hyväksi

TYÖVÄEN
KIRJASTO

329.14 (480) SDP 7 K PÄR

3725

"1905"

*329.14 (480) SDP 7 K
Pärssinen

NAISET MUKAAN

VÄHÄN ÄÄNIOIKEUSASIASTA

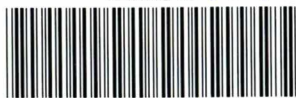
KIRJOITTANUT

HILJA PÄRSSINEN

TYÖVÄENLIIKKEEN KIRJASTO

VARASTO

Kirjasto

1290602080

KOTKASSA,
KIRJAPAINO „KOTKA“ 1905.

ÄÄNIOIKEUSASIAN TÄHÄNASTISISTA VAIHEISTA.

Yhteiskuntamuotojen muuttaminen on historiallinen välttämättömyys. Kukaan vanha yhteiskuntamuoto sisältää itsessään uuden siemenet eikä mikään mahti voi pysäyttää jatkuvaa kehitystä, jonka vallitessa vanhentuneet aikansa palvelleet laitokset lahoavat ja toiset uudemman ajan tarpeita vastaavat muodot sukeltavat esiin.

Nykyaikaiselle yhteiskunnalle on ominaista suurteollisuuden ylivalta, vapaa kilpailu, lausunto- ja kokoon-tumisvapaus ja kansan edustus. Yksin vuosisatoja itsevaltiudessa elänyt Venäjäkin on kohonnut tälle asteelle, jonka perustukselta työkansalle avautuu mahdollisuus vapautua yläluokan vallanalaisuudesta. Ja se on juuri tuo vallanalaisuus, joka on köyhälistön kaikissa maissa painanut vuosisatain kuluessa orjuuteen ja kurjuuteen. „Jokaisen maan köyhälistön tulee suoriutua omasta porvaristostaan“ lausuu K. Marx. Ja niin pian kuin työväki eri maissa tämän käsittää loppuu myös kaikki sellainen veljesviha, joka aiheutuu kansallisuuden tai uskontokäsitteiden erilaisuudesta ja kaikkein maiden köyhälistö liittyy yhteen musertaakseen porvarivaltiot.

Nykyaikaisessa yhteiskunnassa siis, missä lainsäädäntö tapahtuu edustuslaitoksen kautta, puhkeaa esiin kysymys: onko edustuslaitoksen kokoonpano koko kansaa tyydyttävä. Ja kuinka muutoin voisikaan käydä, sillä asettaahan yhteiskunta jokaiselle sen jäsenelle vel-

vollisuuksia, joiden täyttämisessä se ei salli tinkimystä. Kun kaiken lisäksi nämä velvollisuudet raskaimpana painavat työväestön hartioita tuottamatta silti vastaavaa korvausta elinehdoissa ja toimeentulossa, niin tuntee viimeksimainittu kansanainees ehdottomaksi tehtäväkseen kansanedustuslaitoksen uudistamisen. Se tietää, että nykyiset lait, joita se on pakoitettu noudattamaan ovat laaditut eduskuntalaitoksessa, joka kuitenkin on kokoonpanttu hänelle vieraista ja epämieluisista aineksista raharuhtinaista, työnantajista tahi runsaasti palkatuista virkailijaryhmistä. Tässä suhteessa on vallankin meidän maamme eduskuntalaitos surkea. Sen sijaan että muissa sivistysmaissa on kaksikamarinen ja Saksassa, Kreikassa ja Norjassa jo yksikamarinen on se meillä nelijakoinen, tehden siten lakien laadinnan yhä ylimysvaltaisemmaksi ja hankalaksi. Sen sijaan, että yleinen äänioikeus on jo osaksi saavutettu useimmissa sivistysmaissa, on meillä äänioikeus vain pienellä vähemmistöllä. Tätä ilmeistä vääryyttä eivät ota huomataksaan ne, jotka vieläkin sitkeästi tahtovat säilyttää valtaa pienen ryhmän käsissä. Ja kumminkin ovat sadattuhannet lukemattomia kertoja sekä puheilla että kirjoituksilla tuominneet menneisyyteen eduskuntamme, joka on jo aikansa elänyt ja historiallisen tehtävänsä suorittanut. Silloin kun aatelit etukädessä hoitivat maan puolustusta, papit olivat maaseutujen melkein ainoat tiedon levittäjät, porvarit enimmäkseen pieniä käsityöläisiä ja kauppiaita ja maalaisväestön enemmistö pienitilallisia eikä naissivistys vielä mainittavaa, saattoi vielä maassa säätylaitos, olla vaan nykyisessä valtiossa, missä luokkasuhteet ovat muuttuneet, luokkavastakohdat jyrkistyneet ja naiset miesten kanssa samalla henkisellä asteella, ei se enään mitenkää vastaa tarkoitustaan. Kansan pohjakerroksille on säätylaitoksemme aina ollut vieras ja taloudellisten olojen ja nykyaikaisen tasa-arvoisuutta tunnustavan katsantokannan valossa katsottuna on se suorastaan hassunkurinen. Katsokaapa vaan aatelissäätyä, johon jokaisen suvun vanhimmalla on joko itsensä

tahi valtuuttamansa kautta oikeus ottaa osaa. Mitä merkitystä nykyään on enään aatelilla, eikä jokainen suku ole toisen arvoinen ja siis voi yhtä hyvällä syyllä vaatia edustus-oikeutta? Entäs „hyvin arvoisa“ pappissääty, johon pappien lisäksi vain oppikoulujen opettajat omistavat vaali- ja äänioikeuden. Tämän mukaan olisi neljäs osa maamme täysi-ikäisten valtiollisesta älystä koottuna pappien aivoihin, vaikka yleinen mielipide päinvastoin on heihin sangen arvostelevalle kannalla, vieläpä tahtoo kirkon ja valtion eroittamisella syrjäyttää heidät siitä kirkkoruhtinaallisesta asemasta, johon ovat itsensä pönkittäneet. Kun siis aateli ja papisto eivät edusta Suomen kansaa ei edes mitään sivistyksellisesti arvokasta kansanluokkaa, tulisi kai porvaris- ja talonpoikaissäädyn sitä tehdä. Mutta eipä näidenkään laita ole toisia parempi. Valtiopäiväjärjestyksen 12 §:n mukaan valitaan porvarissäätyyn kaupunkien edusmiehet, ja on vaaliin oikeus osalla veroa maksavia kuntalaisia. Äänioikeudettomia ovat naiset, kauppamerimiehet, sotaväestö sekä yleisten ja yksityisten laitosten ja yhteiskuntain vahtipalvelijat; toisen palveluksessa tahi alituksessa työssä olevat, päiväpalkkalaisina ja satunnaisella työllä eläjät sekä ne, jotka vaan omaksi elatukseensa elinkeinoa harjoittavat. Ilmeisesti siis äänioikeus ainoastaan porvareilla. Ja sitä paitsi tulkittiin sanat „jotka toisen palveluksessa tahi alituksessa työssä ovat“ hyvin eri tavoin eri kaupungeissa. Muutamissa kiellettiin äänioikeus kaikilta kauppaliikkeiden ja tehtaiden vakinaisilta työläisiltä toisissa ainoastaan palkollisilta. Niinikään on sattunut että henkilö, joka on „veroa maksava“ on toisena vuotena otettu ääniluetteloon mutta toisena vuotena pyyhitty sieltä pois sen nojalla, että harjoittaa ammattia „vain omaksi elatukseensa“. Täydellinen kukkarovallan rehoittaminen vallitsee sitä paitsi *ääniasteikon**) vaikutuksesta, jonka mukaan, ellei rajoituksia ole säädetty, kukin äänestää

*) On tapauksia, että valtiopäivämiehen on valinnut 14 porvaria.

veroäyriensä luvun nojalla. Niinpä oli vielä viime valtiopäiväin aikana julaistun tilaston mukaan rajaton ääniasteikko Uudessakaupungissa, Kristiinassa ja Kaskisissa ja korkein äänimäärä 50 Pietarsaareissa ja 25 useimmissa Suomen kaupungeissa. Ainoastaan Oulussa ja Kajaanissa oli 10. Sittenmin on raastuvankokouksien päätöksillä useissa kaupungeissa ryhdytty ääniasteikon alentamiseen. Mutta tällä on asia vielä hyvin vähän korjattu, sillä äänioikeudettomain asema jää yhä ennalleen. Täten pysyy yhä päättämisvalta pienellä väestön osalla. Kaupunkiemme väkiluku oli v. 1904 väenlaskussa 359,646 henkeä ja äänioikeus ainoastaan 23,469:llä, Helsingissä noin 8,000:llä ja Viipurissa 5,300:llä. Talonpoikaissäätöyn valitaan yksi maan kunkin tuomionkunnan puolesta. Vaalit toimitetaan valitsijamiesten kautta ja on äänioikeus niillä, joilla on manttaaliin pantua maata tai ovat kruununtilojen vuokraajia. Siis maalaisväestöstäkin enemmistö: kaikki tilattomat, torpparit, naiset, palkolliset y. m. ilman äänioikeutta. Sitäpaitsi on asteikko rajaton. Vuonna 1904 oli maalaisväkiluku 2,421,371 henkeä ja oli äänioikeus 102,184:llä. Ei suinkaan ole liioteltu lausunto, että säädyt eivät edusta Suomen kansaa vaan ovat luokkaeduskunta, johon syntyperän, hyvätuloisen viran, kukkaron ja maapalstain sekä sukupuolen etuoikeudella menee osanottajia laatimaan luokkalakeja, joiden mukaan Suomen köyhälistö on yhä kurjissa poikkeusoloissa. Lainlaadinta ei tyydytä sen tarpeita, se vaan luo sille orjuutusta, se ei siis voi tätä lainlaatimistapaa kunnioittaa eikä jatkuvaksi hyväksyä. Tämän vuoksi pitääkin se pyhänä velvollisuutenaan sekä kärsivän köyhälistön onnen että kansamme tulevaisuuden vuoksi taistella luokkaeduskunnan ja äänioikeus-olojen uudistamiseksi. Että se tässä pyrkinnössään ryhtyy pakoittaviin keinoihin on välttämättömyys, joka johtuu siitä kylmäkiskoisuudesta, millä etuoikeutetut ovat tätä kysymystä kohdelleet. Kysymys oli esillä vuodesta 1882 alkain useilla valtiopäivillä pääsemättä likemmä päämääräänsä. Vihdoin tehtiin v.

1897 anomus, jonka johdosta hallitus laati ehdotuksen asiasta viime valtiopäiviä varten. Niin saapui säädyille majesteetin esitys valtiopäiväjärjestyksen 12, 13, 14 ja 15 §:n muuttamisesta siihen suuntaan, että äänioikeus laajentuisi. Tämä esitys on työväeltä saanut hyvin ansaittuja moitteita. Kajoamme siihen tässäkin. Ensimmäkään ei siinä oteta naisten äänioikeutta kysymykseenkään vaan lausutaan: valitsemaan on oikeutettu jokainen säätyyn ja vaalipiiriin kuuluva Suomen *mies*, joka on täyttänyt 25 vuotta. Paitse naisen syrjäytystä on tehty ikärajan kohotus, siis siinä suhteessa taka-askele nykyisyydestä.

Pahimpia heikkouksia on vielä vaalisensus 800 mkan tulo kaupungeissa ja 500 mkan tulo maalla, täydelleen kukkarovaltaa tavoitteleva korjaus. Kaupungeissa seuraisi vielä äänioikeus kiinteistön ja maalla maatilalan omistusta. Mutta vieläkin jäisi äänioikeudesta kaikki vähätuloiset, naiset, sotaväki, palkolliset, lääninvirkakuntaan kuuluvat virka- ja palvelusmiehet, jotka siis edelleen jäisivät holhuunalaisten ja pahamaineisten tahi rikollisten kanssa samaan arvoluokkaan. Esityksen ainoa etu onkin se, ett'ei siinä ole enään ääniasteikkoa vaan nojautuu se yhden äänen perusteella. Kolme työväenpuolueen miestä, jotka olivat valtiopäivillä, julkaisivat valtiopäiväin aikana kirjasen „Pelätäänpö kahdenkin säädyn kansanvaltaistuttamista“, jossa osoittivat, mitenkä esitetty uudistus oli riittämätön. Vuositulot eivät suinkaan ole valtiollisen kypsyden mitta „ja vaikkapa voitaisiin todistaa, että yksilöjen sivistysmäärä ehdottomasti riippuu heidän tuloistaan, niin ei yhteiskunnalla sittenkään ole mitään oikeutta asettaa polkeenalaiseen asemaan niitä yksilöitä, jotka ovat jostain syystä jääneet sivistystä vaille“. Poissulkemisen sijaan on päinvastoin ryhdyttävä antamaan heille oikeuksia, voidakseen toteuttaa toiveitaan yhteiskunnallisten säädösten laatimisessa, koulunkäynnin helpoittamisessa y. m. Naisten syrjäyttäminen on mitä suurin kohtuuttomuus. Perusteltakoon sitä millä syillä tahansa, niin voidaan nuo

sytyt kumota. Jos nainen astuu vaaliurnalle niin hän täten on myös tilaisuudessa suojelemaan perhettään, niiltä yhteiskunnallisilta epäkohdilta, jotka saattavat tuhota perheonnea (esim. väkijuomat). Häntä ei ole suinkaan vedetty julkisuuteen perheensä turmioksi, päinvastoin on *kasvattajalle* suotu myös kansalaisen oikeus ja velvollisuus. Tällöin kasvattaja, äiti luonnollisesti paremmin valmistuu pojissaan ja tyttärissään herättämään oikeata velvollisuudentuntoa kansaa ja maata kohtaan. „Orjan tunnetta kantava äiti painaa orjan leiman lapseensa ja sitä tietä kiertää tämä orjuuden tunne miehiin, jotka ovat kyllyiksi narrimaisia pitääkseen itseään naista etevämpinä. Vääryys kostaa itsensä ja niin se tekee tässäkin. Mutta jos nainen olisi vapaa, puhaltaisi hän vapauden voittamattoman hengen koko tulevaan sukupolveen, ja niin täällä ennen pitkään olisi vapautta rakastava ja vapaa kansa“. Tai sanotaanko, ett'eivät naiset suorita asevelvollisuutta. Ovathan moniaat miehetkin tässä suhteessa vapaat ja naisten enemmistöllä suvun jatkajana on kylläkin raskas tehtävä, josta eivät mitkään lakimääräykset eikä edes „rauhan aatekaan“ kaukaisessa tulevaisuudessakaan lupaa helpoitusta. Kunnallinen äänioikeus oli vuonna 1900 10,205:llä naisella, mutta vielääkään ei uskottaisi valtiollista äänioikeutta kellekään heistä. Tästä huolimatta suorittavat naiset kruununveronsa ja sekä naidut että naimattomat kunnalliset veronsa tulojen mukaan, kantavat nykyisessä yhteiskunnassa usein raskaamman työtaakan kuin miehet tehden sekä *ansiotyötä* että kodinhoidon. — Kuten sanoimme olisi hallituksen esityksen mukaan jäänyt vielä suuri enemmistö äänioikeudesta. Niinpä on erään tilaston mukaan maalla 16,383 henkilöä arvioitu alle 500 markan tulojen. Lisäys olisi tullut porvarissäädyssä 7,395:lle ja talonpoikaissäädyssä 85,673:lle hengelle. Uudistuksen kautta olisi kasvanut äänioikeutettujen luku 22,014:n, joka luku on ainoastaan murto-osa maamme täysi-ikäisistä.

Paitsi hallituksen esitystä oli myös säädyissä

tehty anomuksia äänioikeusolojen muuttamisesta. Naisten äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta olivat anojat erittäin huolta pitäneet. Vaatimusta perusteltiin erittäin sillä, että naiset ollessaan vailla erästä tärkeimmistä kansalaisoikeuksista olivat myös jääneet muihin oikeuksiin nähden lapsipuoliksi. Avioliittolainsäädännössä on naisen yksilöllinen vapaus vaillinainen. Naitujen *naisten poikkeuslakeina* täytyy epäilemättä pitää niitä lainkohtia, jotka asettavat naidun naisen toislaiseen asemaan kuin naimattoman. Niinpä määrittelee laki aviopuolisoiden omaisuus- ja velkasuhteista: *kun mies ja nainen ovat vihityt on mies vaimonsa oikea edusmies ja kantakoon sekä vastatkoon hänen puolestaan ja hallitkoon pesää* alempana säädetyillä rajoituksilla.* (Liite naimiskaareen 2 luku § 1.) Rajoituksia pykälään on m. m. että „vaimo hallitkoon mitä omalla työllään voi ansaita.“ „Mies ei myöskään saa myydä tai pantata naisen perintöä, vaikka hän tätä hallitsee“. Mutta vaikka mies on naisen yksityisen omaisuuden holhooja, ei miehen tarvitse tehdä *tiliä* holhoomastaan omaisuudesta ja tästä johtuukin, että mies voi tuhlaata vaimon perinnön laskemalla omaisuuden vararikkoon. Myöskin johtaa naidun naisen holhuunalaisuus hänet sellaiseen riippuvaisuuteen, että hän on laillisen esimiehensä kotiorja, joka saa usein kurjan toimeentulon työnsä korvaukseksi siitä huolimatta, että mies voi tuhlaata varoja suhteettomasti. Aviomies voi holhoojan oikeudella tuottaa pois karanneen vaimon vaikkapa poliisivoimalla kotiin, vaan miehen karatessa jää äiti lasten kanssa turvattomaksi, eikä laki pakoita isää pitämään lapsistaan huolta. Holhoojan oikeudella määrää isä erimielisyyksien sattuessa lapsen koulutuksen ja vastaisen elämän uran. Jos on yksityisiä hyviä miehiä, jotka antavat vaimolleen päättämisvaltaa, niin se ei ole lain ansio. Lakiin

*) Avioehdon nojalla pääsee naitu nainen hallitsemaan yksityistä omaisuuttaan.

turvautuen voi julma mies kiduttaa vaimoaan „holhotavaansa.“ Oikeussalissa ei vaimo kelpaa omaa asiaansa ajamaan „mies kantakoon ja vastatkoon hänen puolestaan.“ Ainoastaan silloin kun asia koskee „omaisuutta, jota nainen itse hallitsee“ — saa hän asiassaan esiintyä. Vielä sanotaan Liitteessä naimiskaaren 2 luku § 5. „*Vaimo älköön miehensä suostumuksetta tehkö velkaa, paitsi kun hän hallitsee kiinteätä omaisuuttansa ja jos samalla määräys on tehty sellaisen omaisuuden hallinnosta, olkoon se noudatettava*“. Tämäkin määräys on sangen loukkaava esim. naiselle, joka ansaitsee jollakin toimella ehkä enempi kuin hänen miehensä. Vaimo ei saa itse nostaa omaa perintöäänkään. Vielä sanotaan Liitteessä (elinkeinolakiin) 1 Luku § 3. „Elinkeinon harjoittamiseen — — olkoon myös laillisesti naitu vaimo sekä holhuunalainen oikeutettu, kun vaan ilmoitusta tehtäessä selvitetään, että *vaimon mies tahi holhunalaisen hoitomies siihen luvan antaa ja että hän vastaa niistä sitoumuksista, joita liikettä varten tehtäneen*“. Siis katsotaampa sama nainen naimisissa ollessaan vähempiälyiseksi kuin leskenä, jolloin hän on holhouksesta vapaa. Myöskin on hassua, että mies vastaa naisen sitoumuksista, vaikka nainen on liikkeen hoitaja. Vaimo ei myöskään saa oikeutta antaa sanomalehteä. Naidun naisen poikkeusasema vaikuttaa myös sen, ett’ei hän kelpaa luottamustoimiin sellaisiin kuin esim. holhoojaksi sukulaisensa tahi muiden lapsille. Myöskin sattuu tapauksia, jolloin vaimon äidinoikeus on vaarassa. Sellaisia ovat eräät avioerot. Vuode- ja asumus-erosta määrätään naimiskaaren 15 luvussa 2 §:ssä. „Jos he molemmat ovat eroon syypäät, *hoitakoon se pesää ja lapsia, joka siihen on soveliaampi*. — — Jos he ovat yhtä soveliaat *olkoon mies lähempi*“. Tämän mukaan on sattunut, että mies on ottanut kaikki lapset huostaansa ja vaimo oikeudenkäynneistä huolimatta menettänyt äidin-oikeutensa. Naidun naisen epäoikeudellisuus kuvastuu myös kunnallislainsäädännössä. Naidun naisen tuloista

veroitetaan hänen miestänsä ja vaimolla ei ole kunnallista äänioikeutta. Hän siis kartuttaa kunnan tuloja, mutta ei kelpaa päättämään kunnan asioista, omistaa samoja velvollisuuksia kuin muut, vaan ei oikeuksia edes samaan määrään, kuin naimaton nainen, jolla on kunnallinen äänioikeus.

Riittäkööt nämä mainitut esimerkit osoittamaan naidun naisen poikkeus-asemaa, joka johtuu miehen edusmiehydestä häneen nähden. Koska Valtiopäiväjärjestyksen 14 §:ssä lausutaan, että äänioikeudettomain joukossa olkoon myös se, joka on „holhuun alla“ niin vaikka naiselle myönnettäisiin äänioikeus jäisi vaimo „holhuunalaisena“ tätä oikeutta ilman. *) Tämän seikan korjaamiseksi tulisi siis myös tehdä muutos laissa, joka koskee naidun naisen asemaa ja poistaa miehen edusmiehyys, sekä kaikki siitä johtuvat poikkeuslait. Näitä muutoksia olivatkin eräät valtiopäivämiehet anomuksissaan vaatineet.

Naisten äänioikeutta perustelivat anojat vielä m. m. sillä, että naisten omassa keskuudessa kaikissa kansakerroksissa on pyrkimys valtiolliseen äänioikeuteen voittanut alaa, joten sille olisi lain laatijain jo annettava senkin vuoksi arvoa.

Kun sitten äänioikeuskysymys, jonka ratkaisua Suomen syvät rivit jännityksellä odottivat, joutui perustuslakivaliokunnalle, niin tulivat siellä sekä esitykset, että anomukset harkinnan alaiseksi. Esiintyi mielipiteitä, jotka puolsivat naisen äänioikeutta katsoen, että nainen on menestyksellä toiminut julkisuudessa sekä siihen, että naissivistys jo maassamme on melkoinen. Ei myöskään luultu naisen äänioikeuden johtavan häntä „pois kutsumuksestaan“.

*) Tässä esitetyllä tavalla on tähän saakka käsitetty naitujen naisten suhde äänioikeuskysymykseen. Kumminkin on viimepäivinä ilmentynyt m. m. „Suomalaisen lakimiesten yhdistyksen“ lausunto, jossa tulkitaan ajatus, että miehen edusmiehyys ei muka tarkoita naisen holhuunalaisuutta. Asian tulkitseminen riippuu kuitenkin nykyisestä tulkitsijain mielivallasta, joten laki epäilemättä on nurja olletikin, kun se loukkaa naitua naista ja hänen tasa-arvoisuuttaan mieheen nähden.

Valiokunnan mietintö, joka esitettiin säätyjen hyväksyttäväksi sisälsi pääasiassa hallituksen esityksen hyväksymisen muutamilla muutoksilla, joista seuraavat tärkeimpiä: Tulosensus poistettava kuitenkin säilytettävä ehtona kunnallisverojen suorittaminen. Palkollisille ja naisille äänioikeus (14 §:n jäisi määräys, jonka mukaan edusmiehyyden tai holhuunalainen jää ilman äänioikeutta, siis naitu nainen. — Ikäraja 24 vuotta. Mielintöä seurasi kolme vastalauseetta, joista I:ssä lausutaan, että „koska maan laillinen järjestys ei ole palautettu ja säännöllisen valtiopäivätyön edellytyksiä ei ole olemassa, valtiosäädyt eivät voi ryhtyä asiaa tutkimaan“. II:ssä vastalauseessa, joka on prof. R. Hermansonin laatima, huolehditaan erittäin „vähemmistön eduista“. Hän pelkää joukkovaaleja koska muka „kansanjoukot helpommin ovat satunnaisten vaikutusten alaiset“. Saksassa kasvaa sosiaalidemokraattien äänimäärä nopeasti. „Sellaiset esimerkit osottavat kuinka masentaviksi kunnioittaville ja yhteiskunnassa tärkeille ryhmille joukkovaalit voivat käydä“. Tieteen ja taiteen edutkin muka joutuvat vaaraan. Hän esittääkin siitä syystä, että vain osa valittaisiin pleisissä vaaleissa ja osa etuoikeutettujen ryhmien kesken, sitä paitsi vastustaa hän äänioikeutta naisille ja palkollisille.

Vastalauseen tekijä on siis sangen varovainen, sekä erittäin kuvaava sille ryhmälle, joka sitkeästi pitää kiinni eduistaan. III:nen vastalauseen alla ovat nimet K. J. Ståhlberg ja A. Mikkola sekä toisia siihen yhtyneitä. Siinä erittäin moititaan varallisuussensusta ja siis on luovuttava asettamasta kunnallista verovelvollisuutta äänioikeuden ehdoksi. Jokainen kansalainen suorittaa tullimaksua y. m. välillistä veroa, joten tämä velvollisuus jo riittää äänestys-oikeuden saamiseen. Varallisuus ja ansiokyky eivät takaa aina valtiollista älyä. Kansamme tuntee syvää pleisen äänioikeuden tarvetta, joten tyytymättömyys, katkeruus ja luokkaviha yhtyvät, jos laajat kansankerrokset pidetään sen osallisuudesta suljettuina. Mitä erittäin tulee *naisten* äänioikeuteen,

niin kunnallisveron ollessa ehtona tulee äänioikeus vaan varakkaammille naisille vaan jos sensus poistetaan kaikille naisille ja silloin on, vastalauseen tekijäin mielestä reformi liian jyrkkä, joten ehdottavat he, *että naisille ei myönnettäisi äänioikeutta* ja poistettaisi kunnallisvero-ehto tahi jos tulosensusta edelleen säilytetään niin on äänioikeus myös naisille annettava ja ikäraja pysytettävä nykyisellään 21 vuotta. Jos naisille annetaan äänioikeus niin myös vaalikelpoisuus. Näin muovailtuna joutui sitten asia sen jälkeen kun sen ratkaisua oli monta kuukautta jännityksellä odotettu, säädypille Huhtikuun 14 p.

Siinä viivytyksessä, jolla asiaa oli pidetty niin kauvan valiokunnassa hautumassa ilmenee selvästi se vastahankaisuus, jolla perustuslakivaliokunnan eräs ryhmä oli kysymykseen nähden. Säädypissä oli kyllä sen johdosta lausuttu tyytymättömyyttä, mainitsemme erittäin Karin lausunnon jolla hän ilmaisee, että perustuslailliset viivyttelyllään ilmeisesti eivät tahdo ottaa kansan syviä rivejä mukaan perustuslakeja puoltamaan. Työväki on tukenut perustuslaillisia pyrkimyksiä „laillisiin oloihin“ ja jos äänioikeus laajentuisi, tuntisivat he nykyiset perustuslait omikseen. Mutta ell’ei äänioikeutta anneta, heikontaa se vastarintaamme vierasta sortajaa kohti.

Kun vihdoin sitten valiokunnan mietintö valtiopäiväin viime tingassa tuli säätyihin olivat päätökset seuraavat: *Talonpoikaissäädystä* pitkän keskustelun perästä hyväksyttiin valiokunnan ehdotus muutoksilla, joista tärkein se, että kunnallisverosensus poistettiin. Porvarissäädystä laajan keskustelun perästä hyväksyttiin Heikki Renvall’in ehdotus, että „laillisten olojen ja säännöllisen valtiopäivätyön edellytysten puuttuessa lykätään asia seuraaville valtiopäiville ja silloin edellyttäen että laillinen järjestys on maahan palautettu — lopullisesti ratkaistaan. Päätöstä puolsi 51 ääntä, 14 säädyn jäsentä kannatti asian ottamista heti käsiteltäväksi, 5 jäsentä merkitsivät vastalauseen. Sääty päätti

pyytää, että muutkin säädyt yhtyisivät lykkäyspäätökseen. Tämä päätös siitä huolimatta, että 3 puolueemme miestä loistavasti olivat puoltaneet yleistä äänioikeutta ja kumonnet „perustuslaillisten“ verukkeet. Pappissäädyssä alkoi keskustelu Setälän lausunnolla, jossa hän tahtoo asian ratkaisua „koska tämä kysymys jos mikään kuuluu niihin, jotka tarkoittavat Suomen kansan laillisen oikeuden voimaan saattamista ja sellaisten asiain käsittelyä ovat kaikki yksimielisesti puoltaneet“. Pitkän keskustelun jälkeen hyväksyttiin valiokunnan lausunto III:n vastalauseen mukaisilla muutoksilla, joten tulosensus poistettiin, naisille ei annettu äänioikeutta. Aatelissäädyssä puolsi ratkaisua ainoastaan neljä puhujaa, muut silittelivät pitkissä puheissa säätyjen ja perustuslakivaliokunnan viivyttelyä lykäten syyn yksin hallituksen niskoille.

Kylmemmin säädyt tuskin olisivat osanneet menetellä kansan hartainta toivoa kohtaan. Talonpojat myönsivät sekä naisille että miehille äänioikeuden. Papeilta ei sitä naisille riittänyt. Noina kireinä aikoina, joina hallitus koetti maahamme saada byrokraatista järjestelmää ei se palauttanut „laillisia oloja“ siis sieltä päin sorrettiin koko Suomen kansan oikeuksia. Mutta samaan aikaan isänmaallisuudestaan kerskuvat perustuslailliset eivät ryhtyneet tekemään laillisuutta Suomen köyhälistölle, vaan ottivat sortajan aseman. Suomettarelaiset olivat tukeneet ulkonaista sortajaamme ja perustuslailliset pönkittävät sisällistä sortoa. Työväki seisoj tällä hetkellä tilaisuudessa, jossa se tuns *luokkarajat* selvemmin kuin koskaan ennen. Kansainvälisen työväenliikkeen ydinaatteet tunkeutuivat heränneen työväestön sydämen syvyyteen ja yhdellä pyyhkäyksellä horjahti usko niihin lähentymisiin, joilla eri porvariryhmät koettavat työväen suosiota etsiä ollessaan vastakkaisryhmäänsä nähden tappiopuolella. Kunkin maan köyhälistön pyrkimyksillä on siis pahin vastustus omassa porvaristossa. Perustuslaillisissa, jotka näillä valtiopäivillä asian hylkäsivät, on rahavaltaisia ja vanhoillisia

aineksia, ja näille oli asia vastenmielinen. Sitä todistaa se, että eräät saman puolueen henkilöt eivät pitäneet perustuslaillisuuden vastaisena tekona vaan päinvastoin sen edistämisenä sitä, että asia olisi ratkaistu. Tärkeällä isänmaallisella hetkellä oli porvarein ja aatelein menettely niin surkea, että se tulee aikakirjoihin häpeällä piirrettäväksi. Paljon on heidän menettelyään moitittu, vaan alati tullaan nuo moitteet uudistamaan. Ja moittijain luku on suuri, he ovat sittenkin kansan enemmistö ja kuka sitä herjaa hän kärsiköön kerran sokeutensa palkan. N. R. af Ursin lausuu tästä: „Aateliston ja porvariston päätös viime valtiopäivillä oli *valtiollinen tyhmyys*. Sillä kun he eivät tahtoneet hankkia voimaa tukemaan kansan eduskuntaa ja itse kansan valtaa, *pettivät* he isänmaansa ja kansansa. Se tulee olemaan historian lahjomaton tuomio. Mutta se ei ollut ainoastaan valtiollinen tyhmyys vaan se oli *valtiollista itsekkäisyyttä*, tahallista luokkaegoismia“.

Samaan aikaan kun asia oli säädypissä ratkaistavana oli työväki järjestänyt suuremmoisen mielenosoituksen säätytalon ympärille. Yli 20,000 kansalaista marssi punaliput ylhäällä kulkueessa tunnussanana „kansan tahto on korkein laki“, „alas laki, joka riistää naisilta äänioiken“, „pleinen äänioikeus“ j. n. e. paikalla odottaen ratkaisua klo 6:sta yli puolen yön. Vakavissa puheissa tulkittiin Helsingin työväen ja raittiusväen vaatimukset. Harvoin eduskunta sai nähdä todenteolla olevansa vain rahavallan kannattama. „Alas aateli“ jyrähti mahtava kansan huuto. Eri säätyihin laitettut lähetit toivat kansalle tietoja, joita jännityksellä kuultiin. Ilta kului myöhäiseksi. Tuskalliseksi tulivat vilussa värjöttävän joukon tunteet. Yhä kasvoi kansan joukko. Pimeä ilta, säätytalon loistavat ikkunat, sisällä itsekästä rahavaltiutta, ulkona osattomain sankat kerrokset ja vihdoin masentava, kohtuuton vastaus. Kun yönhetkellä kuultiin synkkä sanoma, kuohahtelivat joukot. Mutta vielä kerran mielen tyyneyttä, ja loukattu köyhälistö hajaantui laulettuaan työväen marssin — se

hajaantui tosin täällä kertaa tappiolle joutuneena, mutta mielessään lujasti vakuutettuna, että se toisella kerralla on voittava.

Tällainen on lyhykäisyydessään äänioikeuskysymyksemme entisyys. Sen ajamisessa saadulla kokemuksella on meidän kysymyksen ratkaisuun nykyisyydessä ryhdyttävä.

MIKSI TAHDOMME ÄÄNIOIKEUTTA.

Valtava herätys käy kautta maamme syvien rivien keskuudessa. Ihmiset huomaavat itsensä temmatuiksi arkipäiväisyyden painostavasta ilmapiiristä harrastusten ja innostuksen aaltavaan pyörteeseen. Kasvoissa, jotka ennen kulkivat uneliaina, elottomin katsein ja välinpitämättömin ilmein ympäristössään, näkyy elpynyttä eloa, säteilevää henkistä elämää ja edesvastuun tunnetta kuvastelevaa huolestumista. Syvät rivit ovat heränneet, nousseet vuosisatain pitkästä tylsyydestä, virkeään taisteluun sorretun tilansa parantamiseksi.

Herännyt on myös kansan nainen: työmiehen vaimo, kymmenlukuisen lapsilauman äiti, muonarengin rasitettu vaimo, kartanoiden maidon vetäjät ja torpan tyttäret rusthollarin mautilojen syrjäkolkilla. Mitä puhummekaan sitten kaupunkilaisköyhälistön naisjäsenistä. He ovat jo enempi kuin kymmenisen vuotta olleet tilaisuudessa seuraamaan järjestyneen työväen toimintaa, seuranneet mielenosoitusretkillä j. n. e. Onkin aivan kohtuullinen toivomus, että naisten äänioikeusharrastus heidän keskuudessaan puhkeaa voimakkaisiin ilmaismuotoihin. Ja me toivomme ennen pitkää näkevämme kaikki kaupunkiemme työläisnaiset: ompelijattaret, tehtaalaiset, pesijät, silittäjät, palvelijattaret, alusvaate-ompelijat, tiilenkantajat, saunapalvelijat, hallien ja kauppojen myyjättäret, valokuvaamojen työntekijättäret, modistit, pullonpesijättäret, latomoissa ja kirjansitoimoissa työskentelevät, teen pakkaajat y. m. kokoon-

tuvan yhä ja yhä keskustelemaan tästä meille tällä hetkellä tärkeimmästä asiasta, keskustelemaan ja toimimaan kunnes kysymys itsestään lakkaa sillä, että se on saavuttanut onnellisen ratkaisunsa.

Minkätähden on sitten äänioikeuskysymys näin suuresta merkityksestä, minkävuoksi ansaitsee uhrata noin paljon työtä sen hyväksi?

Ajattele lukijani työväestön elämää ylimalkaan, sen ilottomuutta, sen synkkyyttä. Peittäväthän siinä synkät varjot näkymättömiin kaiken valon. Nälän ja työttömyyden musta aave luo kammottavan läsnäolonsa poljetun luokan elämään. Kohtalon kahleet, voittamaton välttämättömyyden pakko musertaa lahjakkaimman, toivorikkaimmankin pienokaisen vastaisen elämän. Hän äidin lemmitty joutuu aikaisin joko tehdasorjaksi tahi maailman rannan kiertokouluun; ruhjoutuu koneiden rattaisiin tahi henkisesti murskautuu viettelysten kareihin. Tuhannet toistensa jälkeen syntyvät autioille rannoille, joista myrsky kuljettaa heitä upottaen kurjuuden syvään valtamereen.

Ja työläisnainen osasisarena muiden luokkaveljeinsä ja sisartensa kohtaloihin on samaan asemaan sidottu. Hänen koulukasvatuksensa, ammattiopetuksensa eri toimia varten ovat asioita, joista luokkavaltaisen yhteiskunta ei huolta pidä. Eihän se pidä huolta hänen hoidostaan, ravinnostaan, vaatetuksestaankaan edes lapsuusvuosina. Päin vastoin, miten sydämettämästi se antaa avuttomien lapsien riutua ja kuolla nälkään ensi ikävuosina. Kun sitten tuollainen pieni raukka pääsee täysi-ikäiseksi, on hänen otsallaan köyhyyden kirouksen merkki, on hän halveksitun säätynsä halveksituin aines, jonka joku turmeltunut keikari saattaa vietellä ja jättää hätään ja avuttomuuteen. Tahi milloin hymyilee tulevaisuuden taivas köyhälle tytölle. Työmiehen vaimona, perheen äitinä alinomaisten leipähuolten masentamana ajetaan hänet tehtaaseen, pypkille, ruukkia kantamaan j. n. e. Entäs sitten olo orpoin äitinä, turvattomana leskenä. Kuka kysyy tässä

etujen ristiriitaisessa yhteiskunnassa hänen öittensä kyyneleitä ja iltainsa huokauksia. Eli vieläkö tahdotte kuvaa äidistä, jolla on juoppo mies ja juoppo poika ja joka sittenkin elättää joukon esim. alushousujen ompelulla, josta saa 6 penniä parilta. Tämä kuvasarja, jonka voisimme vetää loppumattomaksi esiin todellisesta elämästä on niin musta, niin synkkä, että ei näitä ajatellessa luulisi enään tarvitsevan kuvitella jotakin haudantakaista tuskien pätsiä.

Mutta mitä on näillä asioilla yhteyttä äänioikeusasian kanssa? Onpa niinkin. Koko alaluokan kurjuus, joka raskaimmin painaa työläisnaista johtuu siitä, että lakeja, olevien olojen pohjaa ovat olleet laatimassa sortajamme. Nuo sortajat ovat kyllä olleet pläluokan miehiä vaan heidän naisensa ovat sittenkin heidän hiljaisina neuvonantajinaan ainakin osaksi olleet mukana vaikuttamassa luokkaherruuden syntymiseen. He väittävät tämän ehkä perättömäksi vaan onhan „vaikeneminen myöntymyksen merkki“ ja me emme ole huomanneet pläluokan naisten astuvan vaatimaan valanalaisten taloudellista ja henkistä vapautusta.

Heille onkin äänioikeuskysymys „nais-asia“, jolla tahtovat saman luokan naisen tehdä täysin tasa-arvoiseksi saman luokan miehen rinnalla mutta meille se on „työväenkysymys“, jolla tahdomme nostaa sorretut taloudellisesti korkeammalle sekä vetää etuoikeutetut pilareiltaan keskiviivan tasalle. Eroitus heidän ja meidän pyrkimysten välillä ei siis ole „muodollinen“ vaan se on oleellinen.

Me tahdomme siis äänioikeutta kansanedustajaa, miestä tahi naista valittaessa eduskuntaan, joka maan lakeja laatii. Me tahdomme olla kuuliaisia laeille vaan myös vaikuttaa siihen, että lait syntyvät sellaiset, jotka turvaavat elämämme, tekevät oikeuksien ja velvollisuuksien suhteen tasaiseksi. Meidän kotimme ovat kurjia luolia, työemme kaksinkertainen, ja vanhuutemme hoivaton. Pohattain keittämät väkijuomat ryöstävät meiltä puolison, pojan, veljen. Prostitutsiooni painaa

häpeään monia siskojamme ja iloton raataminen tappaa henkemme. Me tahdomme valoa, onnea, lämpöä, avar-tunutta ajatuselämää köyhäin mökkeihin. Ja sen saamme kun lainlaadinta, ei enää ole harvain käsissä ja aatelisnarrimaisuus ei rehentele eduskunnassamme.

Kaikki taloudelliset parannukset, sivistykselliset edut saavutamme saatuaamme kansalaisarvon ja oikeuden. Me tiedämme samalla että koko naissukupuolen tarpeet näin tulevat tyydytetyiksi. Naisten nykyään luonnottoman nuori naima-ikä kohoaa, vihkimättömäin äitein asema korjautuu, miehen sukupuolipuhtaus ennen avioliittoa tulee välttämättömäksi, orpolasten ja leskien asema turvatuksi j. n. e. Nuo kaikki parannukset ovat tehtäviä, joiden toteuttamiseen heti ryhdymme äänioikeuden kautta lainsäädännössä.

Äänioikeus ei siis ole vain päämäärämme, vaan se on keino päämäärään pyrittäessä. Ja äänioikeuden kanssa täytyy käydä käsikädessä vaalikelpoisuuden, sillä me uskomme, että ainoastaan nainen, joka luonnon rakentamien erilaisuuksien johdosta on monessa suhteessa miehen vastakohta, kykenee eduskunnassa tulkitsemaan naisten mielteitä ja kokemuksia. — Tämän lisäksi huolehdimme siitä, millainen eduskuntalaitos on kokoonpanoltaan. Nelijakoisen epäkäytännöllisyys on kokemuksesta tunnettu. Yksikamarinen eduskunta on luonnollinen, ellei tahdota jollekin ryhmälle varustaa erikoisasemaa vastapainoksi muille. Ja kun me kerran pyrimme aatelis- y. m. herrain holhuusta vapaaksi niin me emme salli luotavan „kaksikamarijärjestelmällä“ tilaa etuoikeutetuille luokille. Me tiedämme kyllä pitää huolta siitä, että oppi ja kyky tulevat olemaan ehtoina eduskuntaan mutta me myös tahdomme ottaa opin ja kyvyn koko kansan parasta valvomaan.

Koska äänioikeuskysymys on näin tärkeä tulemme me sen hyväksi väsymättömästi työskentelemään. Joka sopukkaan saatamme siitä sanomaa. Se on herättävä todellisen aateluus-tunnon jokaisen palkkalaisen mielessä. Me lähetämme viestejä salomökkeihin, herras-

kartanoiden alustalaisten kasarmeihin, laitakaupunkien hökkeleihin ja katonrajaisiin ullakkoihin. Me keskustelemme asiasta yksityisessä seurustelussa, pidämme kokouksia mielenosoituksia ja varustaudumme „viimeiseen otteluun.“

Lukijani! Tahdotko tässä jalossa työssä olla mukana ja siihen työhön osattomia sisaria kutsua. Tahdot varmaankin, sillä se on velvollisuutesi.

ASEMA TÄLLÄ HETKELLÄ.

Valtiopäivät kokoontuvat ensi joulukuun 20 p:nä ja ryhtyvät niille annetun määräyksen mukaan käsittelemään eduskuntalaitoksen muutosta ja äänioikeuskysymystä. Meidän on kaikkialla maassamme lausuttava vaatimus, että säädyt heti luovuttavat valtansa yksikamariselle eduskunnalle. Jos ne eivät sitä tee täytyy meidän olla valmiita heidät siihen pakoittamaan *suurilakolla*. Erittäin on peljättävä aateliston jäykkäniskaisuutta. Sen masentamiseksi on aateliskartanon työväestön yhdyttävä lakkoon kaikkialla. Karjapalvelijain lakko on oleva suuri kuritus. Ja lakkorikkureita elkööt he mistään saako, sen vaikuttakoon *yhteishenki*.

Yksikamariseen eduskuntaan vaadimme pleistä yhtäläistä ja salaista äänioikeutta. *Naisille* sen vuoksi että:

sitä vaatii heidän ihmisarvonsa;

he itse parhaiten voivat järjestää ammatilliset ja yhteiskunnalliset velvollisuutensa;

heillä on kasvatuksellisia ja sivistyksellisiä harrastuksia, joista kodit ja koulu tulevat hyötymään, kuin niitä voidaan lainsäädännössä toteuttaa;

heillä on raittius- ja siveyshanteita, jotka kohottavat yhteiskunnallista elämää;

heidän mukanaan virtaa uusia voimia yleishyvän palvelukseen;

heidän taajat kerroksensa tarvitsevat äänioikeutta sen käyttämisessä kehittyäkseen perheen äiteinä ja kansalaisina;

heille luovutettuja virkoja, luottamustoimia ja kunnallista äänioikeutta ovat he käyttäneet moitteettomasti, jopa menestyksellä;

kokemus joka on saatu ulkomailla, esim. muutamissa Pohj.-Amerikan valtioissa ja Austraaliassa, joissa naisilla on äänioikeus, puhuu asian puolesta;

yleensä kaipaa naisen, erittäin työläisnaisen asema suuria korjauksia.

Näitä spitä voisi vielä jatkaa, mutta miettiköön niitä kukin mielessään. Pääasia on että me *tällä hetkellä* käymme asiaa edistämään.

Ensi valtiopäivien aikana kiiruhdamme kuka kynelle kykenee vaikka jalkapatikassa kokoontumaan sata-tuhantisena joukkona lahoa säätylaitosta piirittämään.

Kun oli viimeinen suurlakko, olimme sen toimissa mukana, elimme innostuksessa nuo historialliset päivät — vaan elköön se himmentäkö meitä tietoisina ja valppaina vastaanottamasta tulevia uusia historiallisia hetkiä, aikaa jona vapauden tuuli kaataa lopullisesti kaikki raja-aidat eri luokkain ja sukupuolten välillä. Sitä aikaa varten me toimella valmistautukaamme!

Hinta 30 p:ää.